

הַזֶּפִּירָה
HAZEFIRAH

מנחת אב		
יום ג	כו	א' ראה
התר"ס		
חוביתח :	שעה 4 חלקים 52	
השקיעה :	7 . 12	
ארך חיום :	14 . 20	

מחר החתומה	
בווארשא ובאראנצו	בחין לארץ
לשנה 8 ר"ב	במשלוח ויום 12 ר'
לחצי שנה 4	ג' פעמים בשבוע 10
לרבע שנה 2	או בחסור השנה לוח
ליון אחד 5 קאפ'	בשטור חריל
(בווארשא בלי המשלוח 6 ר"ב לשנה)	
מחר מודעות	
כל שורה פעמים או סמכות 10 קאפ'	
(יתר על ג' פעמים ויול לפי הערך)	
ניקרו לוגים כל שורה 15 קאפ'	
בעד הליפת אדרייס 25 קאפ'	
מאמרים שלא נחקבלו לדפוס אינם מושבים.	
אדרייס: רידקציה הצמורה, ווארשא, מאריאנקא 2	
אדרייס לתלמידים: הדפסיה, ווארשא.	
תיליפון 1472.	

מכ"ע יוצא מדי יום ביומו לדברי מדיניות, למדעים, לספרות, למסחר ולכל עניני ישראל.

ואולם אתם בחרתם להראות ברכואי הכבודיכם אותיות רצין לשואפים לשים דופי בציוניות, ואם אפשר — גם להמיתה בחנק, ולהרוס את אשר כינה ידנו ברב עמל. לכן באתכם היום השואה הרומונית לפתע פתאום, אשר לא פללתם ולא התעוררתם לה; לכן חוותכם עתה כישישים שירותות נזקקו במו, ובראותם שרפה או שמץ מים יעמדו בלע נולד והכישו כנלמים אל האמים החודרים אליהם.

ואולם אל כל היהודים אשר לב
עברו להם ובכל זאת נפתו לעמיד כצר
להצניעות, ובלי הכין או מסכות אחרות
אשר אין חפצי לבאמן הפעם פנו אליו
עורף, אל כל היהודים הנני קורא: "שימו
אל לב! שמעו אל הלקח אשר נתן לכם
האסין הרומיני! בלב קרוע ושוטת דם
הננו אמרים לכם: זו אך ראשית, אך
אתחלה דפורענות! רעות עוד יתר גדולות
בתואנה, עוד ירע רב יתר! מה תעשו
אם אחרי מותי ושבעים אלפי היהודים
הרומינים יקמו לנרדוד 780,000 היהודים
הנאליצים, ומה גם אם מיליונים אחרים
יחלו לנוע ממקום? אם ים של אנשים?
מיליונים ורעבים? כי גליל אם מפתח ביהנה?
יודע אני כי ישנה תחבולה להסיר הסכנה
הזאת ממעונותיהם: לסגור את גבולות
הארץ מפני כניסת יהודי הנכר; לפעול
על הממשלות הנכריות כי תהויקנה את
יהודיות בארצן בחוקת היד. לכבודכם
הנני מאמין כי לא השימו הקוהכם בתחבולה
הזאת (הסכמה).

ואולם אם לא תחזיקו בתחבולה הזאת מה נשאר לכם לעשות? מה העצה היעוצה סמך? מה מחשבתכם? לכם אין מאומה, לכן הגנו קוראים אליכם בדרך הפעם האבהי: פתחו עיניכם והיו האחריות המופתות עליכם! התחזקו והיו לאנשים! עם נואש, גם אם לא יוכל להושיע לנפשו, עוד די אונים לו להסיט נכנה על ראש יהודים (הסכמה ברגש מחיי כפם), שיבי שפרו מעשיכם למען אמין עם היהודים בכך ואהב אתכם, התקמים הנצורים, אשר לא יגרעו מכם יין, וכברדכם, עברו שבם אחד אחנו מציא ארץ-מבטחים לעם ישראל (עוד פנעם שאין הסכמה ותשואות חן). יכול ויכול! עליכם אך לחפץ, לכם המיליונים, רבם מהלכים במקום גדולים, לכם ההשפעה, לכם הסכנות לקרבה למעשים כבירים, שיש למען עמכם, עצמכם ובשרכם, אך חלק הסאה מאשר עשיתם למען עמים חרים, אשר כסף היהודים ועבודת רוח היהודים בנו למו מכלות ביזל, הפרו עולות, עקרו הרים, יסדו באנקים מושבות, הושיבו נשמות ויחוללו נפלאות גדולות אין מספר. אבל בשם ה' עשו כבר שיש בו יהו מחלוקת פרושה לעני; כבר אשר יבטיח עתירות היהודים מעוני ליון. אם לא תאבו לעבוד אחנו יחד, בחפץ לבב אנהנו מוסרים לכם ההנהגה לנו לראשים, כי מה כל ישענו וכל שאנו נפשו, הלא אך לעבוד עבודת ישראל, ואם השואה הרומינית תצליח וכיחכם בינה, כי רק בהשגת ארץ-שבת כמזחה לעם ישראל — לאמר יויוניות — צפינה הישועה, אז נברך את ישראל הזאת ככם ישע ופרדות, ואת יונו הרומינים האמללים, אשר ענותם חול שנתנו בלילות, נברך בקרבותם ואת קדושים, אשר נבחרו להביא רהם ישועה לכל עם ישראל (תשואות שאינן פוסקות ומחיי כפם). מעל ציעות מניפים כובעים ומטפחות כבוד הנואם, מכל עבר יגשו אליו (רכו), חתק

ואחר — יאמרו באחד הימים במשך השכם: „אין לנו עוד מאומה, לא ניכל עשות למענכם דבר, ואהם דעו לכם!“ ידירי הושב ראש „ד"ר היציל (מח) כפים ותשיאות רצין" הגיד זה עתה, ואני אשיב להגיד — כי הן לא ימלט מהשנות הרבנים בהורעות על דבר מצב היהודים — הגנת הולכים במהירות הניאנארה לקראת ששנות היהדות הפקפית (אממליכע יורענסמוס), והששמה כה נוראה תהיה, עו כי אסור את עיני בחרדה לנכח ההמונה האיומה, לבלתי ראותה גנע אחר קודם העת אשר אהיה אלץ לראותה.

טיב כי גדולי קהלות ישראל לא יבואו אלינו באמתלא הריקה "השואה הרומינית באה אלינו כחכה, לא היינו מוכנים לה, כי לא ראינוה מראש", כי אם כה יאמרו נאִלץ להשיבם התשיש הנסה, כאשר השיב הר"ר הירצל לפני זה: לא אמת הוא! זה שלש שנים הננו מעידים בכס השכם והעד; זה שלש שנים הננו מפרסמים עצמנו באהלה של התאמצות להבינם מצב עני היתורים, להראותם את הסכנות המרחפות עליו, להסיף באזניהם על ההתחלה היתירה, אשר הוכל להגן בפני הסכנה הזאת, ואולם אהם לא שמעו, או לא אביהם שמעו לנו (דכבמה רבה).

מה השם נאז' לכם, אם אתם, אשר בירכם הפקיד עם ישראל באמונה ורבה את טובו, את מנן חייו, לא מצאתם את דרשה הציוניים ואם ספריהם ספניים והוגנים להשימה-ילכם המרומם? ומה יזוזה נקרא לכם, אם יודעים אתם אותם וזוככל זאת השחקו תלענו לאזהרותינו ומתהוהתשביילכם? שזאתהם העירור האדוקה ואשר תשנאו את הציוניות היא אשמה כמצב השירור היום (הסכמה מכל עבר), מדוע היינו הציוניים? האם בגלל תשוקה מסתתרת לציון? רוב מנינו חפשי כנעני דא (הסכמה נמרצה). אנחנו היינו הציוניים יוען כי נענה צרר עם ישראל עד לבנו, כי רואים אנחנו בראבין עמיק, כי לפי מצב הדברים עתה תגלגל-הצרה הזאת עד עוד רב יתר, ואסונות-העתה אדירים ככל העמיקנו לחקיר כבואו, יוען כי ככל הדרך האחת להמלט מן הלהעביר עבודה קשה את מוחנו, כבוא למימד אך אל הדרך האחת להמלט מן המצור: למציא ארץ-מושב בטוחה במשפטי עמים למען רבוא רבבות היהודים (הסכמה שאון שאינו פוסק).

מה שונה היה המצב היום, אלו
כלנו לרנ"ד לאחינו הרומנים: „אחיו
לולים! הנה הארץ המוכנה לכם כאן
בבנייה השבים אליה". אין תועים ברוח
איש, אשר יאובדו דרך ביומה וכלי
קוקה, אך הולכים בשמחה לקראת מבלי
ועתה! ומה שונה היה המצב עתה, אלו
הנודרים היהודים הרומנים בכל
אורגניזציה עברית אמציה, אשר
כיתם כתינים לדרך, בדרום תהי למו
ועין ומהל, ובארץ החרושה הקבלם
מופנם איש על מבני! כדוע אין לנו
ארץ הזאת, כדוע אין לנו אורגניזציה
זאת? באשמת מי? הלא אך באשמתכם
אתם! אלו לקחתם את המיליונים, אשר
יצאו — או נכין יותר: תשליכו —
התהתקרישים! שלש שנים לפני עזתן,
עתה היתה לכם הארץ המוכנה לקבל
היהודים הנודרים. ואלו נתחם ידכם
ובאורגניזציה של הקהלות שלכם,
הכבירה אבל פורה ומפורה
ששה כאן, חזקתם את ראשית האורגני-
זציה של העם כלי, אשר יצרנו ועשינו
לחנו בעמל ובשעצורינו גוראים, כי עתה

אשר השאירו אחריהם אבות־משפחה
ורומנים: קונים למרחם לכל ימיתו
ברעב. הנה פה אנודות נודדים, אשר
הארץ האחת לא תשאם, והשנית לא
תאבה לקבלם, והם נסובים באנחות
באחר הגבולות וסובבים גדר חנינות
שימים מיוונים; קונים למו כרמים־מסע
אל הארץ הקרובה, אל ההוף הקרוב, אל
אמריקא. אין חפצי נזקך ולבקר, אם אין
נדרות כרמים־המסע האלה לרוב מן
חסר אשר יעשו המ־נדרים לעצמם בזרם
מאשר יעשו ליהודים הרומנים... אין
לי הצדקה לבחן כליות ולב, ועלי לשפוט
לפי ראות־העין, והעין רואה, כי הצרה
דורשת עזרה כרגע, והנדרבה אמנם תקל
מעט רגע גם את הצרה הגדולה. מה
יהיה אחר רגע—אין שם לב, על השעה
הקרובה אין חושב מחשבות.

שולחים את הנודדים הרומנים
לאמריקא וכה יפשרו מהם ; לא יוסיפו
עוד לראותם. מרחב כל הים הגדול
מפרידם מקול הזעקה לעזרה. אבל מה
תהיה אחריהם באמריקא ? הרימו שם לגוע ?
תכלו שם אחד אחר ? האם האיש הגוע
באמריקא ברעב היה פחות מה בן דראיש
הגוע ברעב ברומיניא או בן נכול רומיניא
ורושטרדם ? הגם באמריקא ישובי
להשיש' למו נדבית ? אם כה יעשו יהפכו
ברע את רפי הרוח לקבצים העשים
את הקבצנות לאומנותם, זגם התרוצים
בהם אל יעמדו כנסיין ועשו את העניות
לפרנסה עד העולם, או הוש עם הלש
בעלי המיכות להורות להבאים באמריקא
פקימית למושב , להבשירם לחיים של
עבודה ופרנסה נאמנה ולעזור למו לעמוד
ברשות עצמם בכלכלתם ? דבר כזה דורש
הכנה רבה וגדולה, ואני אינני רואה גם
התחלה פורחת, גם אית קל לאורגניזאציא
נאות.

נרבות מקרה, בלי תכנית, ובלי שם קבועה — מאפס והנה, ולא המציאות למלא את אשר יירוש עתה מצב הדברים מאת עם היהודים. וגם חלוקת הנדבות הואת בלי רעיון ובלי רצון, להלא עתידה באחד הימים לחדול פתע פתאום, האם חשבו ומצאו כמה כסף דרוש לה? חיוץ אמריקא לא יוכל יהודי רומיני לכבוא אם אין בידו כספים 125 פֶּרָאנק. נוסף אין חיוצאות המסע והמחיה יעד החוף — יירוש לכל אחד כסום שלש מאות פֶּרָאנק, ואם השתער הצדקה הזאת אך על מאת אִיף איש מקרב 270,000 יודי רומיני, ועלה בידיו למצער סך 30 מיליוני פֶּרָאנק, ולאח עור עליונו להוסיף שכר הפקידות ויתר ההוצאות הנרירות אבל נחווצות.

ומה יועילו בשלשים המליונים ודרושים לכל הפחות? בזה יועילו פשוט, יהודי רומיני ימות ברעב אחרי שלושה ירחים באמריקא, תחת לחץ קומונ לפני שלושה ירחים באירופא. ומאין יקחו את השלשים המליונים האלה? בקול קורא באספ נדבית לא יקבץ גם המעט מן הון הענק הזה. למסורות הצדקה המביאים של קהלות ישראל אין עוד תקופה, ובכבדות יספיקו לצרכי יום יום. חברת „כל ישראל חברים" אין מיליונים לחלק. לחברת מכונני מושבות ליהודים, וחברת יק"א כאשר יבונה בקצה, וממנה ישנם שלשים המליונים, ואולי עוד יושמונה או תשעה, ואולם היא אומרת, היא אין לה הצדקה לנגוד בחינה, והיא יכולה לחלק אך מקצת מפרי הונה לשנה, ולתת צדק לעיקר זה, אם כי ישנם סימנים הרווחים הלאה כל עיקר וכל חזק. וכן מה יהיה? הנהי רואה את האותיות ראש-אשונה ויתקן פראנקס, ואחרי פרושות, כל עוד לא תכלינה,

הצדקה. אך גם ההצעה הזאת חסרונה
בזרה, כי באופן זה לא ישא כל העם
במשא צרכי העדה, והמלוכה, חסרסרדי
ואיש הרוח שאינם דורשנים כל העדה
למסחרם יפישו כעללי מרכב על חשבון
החנוני האמלל, אשר יוסיפו עוד הוצאה
על הוצאת בית מסחרו הדל. וע"כ הרלו
מלחשוב על כבול המכסא עד אשר יצא
לאור דבר ספר התקנות לחברת המיכה
כללית, וכאשר התפשטו האגודות האלה
בקרבות קהלות ישראל — כפי שיש לקות
מספרי הערים הכמהרות להשתמש
ברשיון המיוחד הזה — יהיה מן האפשר
לבטל את מכס העצמות, ובכך הולכים
הדברים ומשתנים וחקופה חדשה מתחלח
בחסר הממשלה במצאעו גדול של חלי
עולמינו הדפנים כהנהגת מוסדי הצדקה
ועניני העדה בסדר נכון ואורח רשמי,
ועלינו להשתמש לטובת קיומנו ועתידנו
למובת הציוניות בשננים רטובים האלה,
עתה נוכל לדבר אל העם, עתה בהיות
הנהגת הקהלות רשמית ומקיימת סאת
הרשות יבחרו לחברי שלטון האגודות
אנשים משכילים אשר כח בידם לעמוד
במקום שרים ולהת דין וחשבון על
מפעליהם לפני בקרת הממשלה (הנסיון
הראנו כי הרוב הערים אשר נוסדו בהן
האגודות הרשמיות משכו המנהגים
הישנים את ידוהם מעניני העדה ברצונם
הטוב ויעזבו מקומם להנאורים היודעים
לצאת ולבא לפני העם במישב שרים
ופקידו הרשתי). עתה, רק עתה יולדו לנו
המון קוראים אשר מוכנו בידם ובכחם
לעשות הרבה למובת עתידותינו.

מצב היהודים בארצות תבל.

(נאום הד"ר נורדא בקינגרם הרביעי).
(מגליון 179)

אמנם רצון מ"ב לא יחסר, ורצים לעזור לקרבנות רומניא. ואולם חסרה אורגניזציא, אשר תקבץ את הכחות המפוזרים והאחרים והתכנס יחד למטרה אחת קבועה. בלי אורגניזציא, בלי חביר ושקד, בלי אחרות בשמוש הכחות הפזורים אלה אין לנו כל ערך, כמעט כהוין, ומכל התאמצות היחידים לא יצמח מאומה.

גם כסף לא יחסר. יהודים רבים ששמו עוד הפעם כבוד לנדיבות הישראלית מתפורסה מאז. היהודים העניים נותנים יד במה; היהודים האמידים נותנים יד בתם. גם רבים מן היהודים ככלי יבויא הרכבות לא קפצו את ידם כלי.

אמנם אחרים מהרו לפזר 20,000 פראנק למסע-תענוגים של אנדרה-מוזרים צורת יהודים, מאשר לתת חמישת הסך ההוא לנוודים הרומנים, אשר לא יסעו לשם תענוג וגם אינם עוד צוררי ישראל, אם יש לאל מעשים כאלה לעשותם רבות היהודים לאנטישמיים. אמנם ישנם חדים הבוחרים לקנות בהון 600,000 פראנק ירעות-הקמה ללשכות תענוגיהם ונתת גם חלק המאה מזה לעזרת הנודדים רומניא. ואולם בכלל לא לשוא דפקו כל דלות נפלי הזהב, המושיש במכמני סיליאירדים, אך ורעה חולה, כי כסומים הנדולים אשר נאספו יחד לא שתמשו באורח הראוי והנכון, ולכן אין שהם תועלת קימת. הכסף איננו מוצא איוו תכנית קבועה, אין רעיון אחד, לכלל אין כל רעיון קיבוע אופן הוצאת הפ.

אֵיךְ מוֹצִיִּים הַכֶּקֶף? בַּתמוּנָה
וּבְקַדְמוֹנִיָּה וְהַחֲסֵרָה כָּל מַשְׁמֵר: בַּנְתִּינָת
מִקֵּה מִד לִיד. אִמָּנִם לֹזֶה לֹא תִרְדֵּשׁ כָּל
כָּדוֹרֵת הָרוּחַ, הֵנָּה פֶּה נָשִׁים וְיֻלְדִים

תכן הענינים :

מאמר ראשי: הציוניות והחיים, מאת א. ה. ז. -
מבט היהודים בארצות תבל, מאת מ. נורדא -
ברחבי הממלכה,
הקונגרס הרביעי, מאת ר. ב.
על המהלכים החדשים והישגים, מאת בן ימיני,
יהודים בסניה מאת אלברט כ"ץ,
תלגרות,
מצרי המדינה,
העדה, פ. ה. וועשטיין,
תקנה ענינה,
פולטון: צללים, מאת אלעזר דוד פינקעל,
מודעות.

הציוניות והחיים.

(ḥam)

אנכי אמנם לא אמתח דין קשה על
מנהיגי קהלותינו וקברניטי חיי החברה
בקרוב עמנו מהדור הישן, כאשר עשו וגם
עשו מרבית סיפורינו ביוזמים ובלא
יוזמים. יש יוש בקרב המנהיגים ההם גם
שרי לב וחמישי דרך. הם עושים מלאכתם
באמנות ונוכח האמת דרכם, אך עם כל
השרם ותמימותם לא יביאו כל שנוי לשוכה
בהי עולמנו הפנימי. האנשים האלה
נחזיים ודוקים בלי רצונם בכח הפנוי
של החצר או התרבות וחברה, בכל נושא,
ובכל מסרת קרומים, וענינים האחרות
ובכל שנית. עולמים לא יראו אור הזמן
הרומים החדשים של השאלות והתביעות
וימנעו. ולא אליהם יגיעו דברי המיפרים
המזון הצעותיהם ומעצותיהם.

אולם בימינו אלה נשחנה מצב
דברים. קרן אירה החלה להתגבש
ל קהלה יעקב, אנחנו עומדים כעת על
פתח תקיפה חדשה של ראשית התפתחות
בתנת הערה ומוסדיר הצרקה בישראל
בסדר ובמשפט על ידי שלטון הממשלה
אפשר מהרשות. בשנה העברה הוציאה
הממשלה הורמטה את ספר החקים
כלליים, אשר אין ותקן שר הפנים
החברות התמיכה הכללית לעניני ישראל.
ישנן לחברות כאלה ניתן על נלה לכל
החלה המשתדלת בדבר הזה. נראה כי
הממשלה אשר העירה את הממשלה לדבר
הוא הוא אופן התנאים הרעים אשר בחיי
נחנו וצרכי הכלכלה היותר נחוצים. ובעת
העמים הנאורים דואנים לצרכי
כל בש היותר נחוצים לכלכלת העם,
ולתוריד מחירים עד כפי האפשר
לאחינו יושבי ארצנו אוכל נפש
נחוץ בבשר במחיר רב, בסבת
נכסא הנהוגה. וזם אי אפשר ע"י
נכסא, שהיא כשלטון בתוך שלטון,
נחניג גם בקרב מוכרי הבשר הכשר את
המחיר הקצוב לוא גם במחיר יקר
היני הבשר למדנותיהם בקרב מוכרי
לעם הארץ. הטבח העברי אינו
על גבול, הוא מושל בכפה בקרב
הוא מחלק את בשר ממכרו
גם הקרב והכרעים, הורוע והלחיים
הוא ממדרגה ראשונה, והיהודי
משלם במחש כספו בעד שברי
וצמות ולא יתרעם על גורלו: הוא יודע
מיום שחרב בית המקדש נמל מעם
ונתן בעצמות... הממשלה ראתה
זה שנים אחדות אשר עלה
הטבח במפורות העלינונות לבטל את
כסא ולהתבירנה מן העולם. אך פה
הממשלה מכשולים אחדים על
בה, כי מקשקשת השאלה "וצרכי
ה" כי איך שיהיה, המכסא היא מקור
בנכסא לצרכי הקהלות ועניני ישראל,
הוא ימלא חסרונן? נסו להציע בסדר שרי
לה לפתוח מקור לצרכי הקהלות
שלת מס מיוחד על כל איש יהודי
לקחת תעודת מסחר, לצורך מוסדי

ברחבי הממלכה.

== בכ"ע "פראוויס. וועטשניק" ==
נרפסה פקידה מאת שר האוצרות כרברים האלה: למרות אשר דוצאו לשוק הפנימי 500,000 פוד סיקר מן המינים למשמרת, עור מחיר הסיקר, במספר בשיעור רב או מעט מעט, הנהו יתר מן הקצבה שנקצבה ע"פ החלטה סוד המינים-משרים מיום 18 יוני 1899. אי לואת הנני מוצא לנחויץ להוציא אל השוק הפנימי מן המינים למשמרת עור חצי מיליון פוד סיקר, והנני מודיע זאת למנהלי גלילות האקציו.

— שר ההשכלה שלח ספר אל כל מפאחי גלילות הלמודים, בדבר במול עבודת הלמודים של תלמידיו בתה"ם התיכונים בימי החפשה בקיץ. ואלה דברי הספר:

ע"פ פקידת שר ההשכלה מיום 7 יאנואר 1878 מספר 168 נקבעה "עבודת הקיץ" לתלמידים. הנסיון הארוך הוכיח, כי העבודות האלה שהוטלו לחיבה על התלמידים, ושעיקרן היא עבודת ההרגל בכתב בלמודים שונים, לא השגנו את המטרה אשר אליה קיי בעת קביעתן; ובהעמקן את מניחת התלמידים בקיץ הן מביאות עיר הוצאות אחרות לא טובות. לעתים קרובות עושים התלמידים את העבודה שהושמה עליהם לא בימי הקיץ אך אחרי אשר החלו הלמודים בבית"ם, לזקק לתלמידים ההם, ורבים מעתיקים מחבריהם את החנוכים הדרושים; ומאידך גיסא, המורים כשישם העבודה על התלמידים, ולכם כל עמם, אינם מקפידים כי ימלאו התלמידים כהונן. אי לואת הנני חושב לנחויץ לבשל את הפקידה הנ"ל מיום 7 יאנואר שנת 1878.

ובכ"ו גם בכחלי את עבודת החיובה בקיץ, הנני מוצא כי לא טוב להשאיר התלמידים לנפשם בכל משך עת החפשה הארוכה. ראוי ונכון להשתמש בעת ההיא לפתח נשיות כל תלמיד כשרונותיו המיוחדים, ולהלך עליהם היכול לעבוד לנפשם, וע"כ המורים והמנהלים היועדים היטב את כשרונות התלמידים צריכים לנהלם בעצתם בבחירת ספרים לקריאה, ובכל עבודה אחרת, ולהורותם איך להכינה ואיך למלאותה וכדומה. מובן מאליו כי כל העבודות מעין אלה אינן בכפיה; הילדים והצעירים צריכים להיות חפשים לגמרי במלאצרכי רוחם. והפקידים בבית"ם וסוד הפדגוגים, בהשירים עבודתם בדרך זו יוכלו להביא תועלת של ממש להחנכים, להכין למענם מילולים להשכלי החשב, כשעויות או איזו עבודות מעלות ושהשעויות לפי היכלת. יש לקוות כי ההתחלות האלה הפיקנה רצון ההורים והעוזרנה לקרב את המשפחה אל בתי הספר, כן גם לא יתכן כי ההתחלות האלה לא תביאנה התקרבות בין המורים והחנכים ולא תעזרנה לקשרם ול"ז בקשר דרוח, שההעזרה הבה טובה להצלחת בית הספר. כל ב"ם בכלל וכל מורה לעצמו צריכים לעשות כל אשר תמצא ידם, כי המניחה בקיץ השפיע לטובה על התלמידים לא רק בחסר כי גם ברוח; ובדבר הזה יש לעשות רבות ביום הרצון המבור, אשר לא יחסר לפדגוגי בתה"ם התיכונים,

המסורים בכל לב לתעודתם הרמה. והנני מבקש, אדוני נכבד, לשם לב ביוחד אל המילולים והנסיעות למטרה למודית, ואקיה כי ברבות הימים והנסיון אפשר יהיה עי"ז לברר את השאלה: אולי טוב וראוי להרבות במילולים ונסיעות כאלה, כאמצעי להביא יתר חיים ויותר ראות-עינים בלמודים שישיפו בכתה"ם. ועל כן הנני מבקש את כבוד מעלתך להמציא דבר שנוי בשנה אל המינים-משרים וריעות ע"ר המילולים והנסיעות למטרה למודית וע"ר התנאים שבהם יצאו לפעולות. יחד עם זה אהשוב לנחויץ לבקש, אדוני נכבד, להשתלל בכל אשר תוכל, כי בעת המילולים והנסיעות יהיו התלמידים שמורים מכל מקרה לא שחור, ולמטרה זו הנהן עצותיך להפקידים והמורים אשר תחת השגחתם ילכו התלמידים למסעות, הכל לפי הנאי המקום. ביוחד נחויץ לזכור, כי מטרת המילולים האלה צריכה להיות רק לשם למוד והשכלה ונחויץ איפא להרחיק את התלמידים מכל דבר שאינו מהאים אל המטרה הזאת.

את הצעתך זאת הנני מבקש את כבוד מעלתך לפרסם למען מלאותה והתנהג על פיה בבתי הנימוניות, והנני נימניות ובהת"ם הריאליים אשר בגליל הלמודים המסור להנהגתך.

הקונגרס הרביעי.

סוף הישיבה השניה ביום ג', היום השני להקונגרס.

שני הניאמים הבוללים אשר נבחרו להציע את טענותיהם בעד ונגד הרין והחשבון של היעד הפועל ("ד"ר בראגין וד"ר מענצל) דברו כל אחד כעשרה, או עיר פחות מזה, רגעים. טענותיו של המניגור היו חלושות וקלושות, מעוכות ודרוסות. סניגוריו היצוני, שפחית וכמעט אנוסה, בלי כל התעוררות פנימית ובלי תוקף מעשים והראיות, בלי התגברות הרגש ובלי הוכחת מופתי הגיון. הסניגוריו העלוכה היתה מן השפה ולחוץ, והקסגוריו שלמד הד"ר בראגין על הרין והחשבון של היעד הפועל היתה גסה ובולת חרוצה ותעורר עליו רק את חמת קהל הקונגרס, והקסגוריו לא היה בקרה העצמיים ומשפט הנרגה ועד הפיעל, היא לא ירדה לעמק הדברים ולא הראתה על השגותיה וההסרונות הכלליים והפרטיים, כי אם דרשה שלא יחוו אמן להיעד-הפועל במרש שיעדו כל טעשיו. להבקר פדרייה של שני הקונגרסים האחרונים לא היה כל זכר בשנה הזאת. שמעתי היטב את הרצאה המענות של המצדדים בזכות היעד-הפועל והמביעים לו אמן, וכן את הרעומותיהם הקטנות של המותחים עליו כעין בקרה, כביכול, ואין אני מוצא בהם דברים הראויים להמסר לרפס. בשנה הזאת עוד יותר מבשנת הקונגרסים הקודמות היינו עדים להעובדה הזרה וגם מעציבה, כי דברו על פי רוב מעל הבמה הלאומית לא אותם הצירים היודעים מה ואיך לדבר, כי אם אלה שאינם בקיאים בדבר או במשחקים דבר לשם הרפור עצמו. הפיבים שביצוינו רוסיא לא לקחו בשנה

הזאת כל חלק ביכולים ובהצעות כאלו הופסם ביניהם, "לעזוב את השדה" לאחרים למירונים, לפנים חדשה ולא חפצי לקחת על עצמם האחריות המוסרית של הקונגרס הרביעי. הד"ר הירצל עונה על דברי מבקרי החשבון: "הפעם אין לנו להתאונן על בקרת יתרה... כאשר נציע לפיכם את מפעלנו הנמור לא תחסר מרת הבקרה. בראגין אומר, כי על היעד הפועל להציע ולספר להקונגרס רק את אשר עשה ולא את אשר הפץ לעשות. עליו אפא רק לענות מה שעשנו: בראגין איננו יודע ובכלל קשה לתאר מה רבה וכבדה היא עבודת היעד-הפועל. על היעד להחליף מכהבים עם כל ארצות החבל ועליו לחשוב ולהתכונן אל המקומות ששם נחלשה ונהמעה האנימציה. בראגין שואל מה עשינו עד היום להפצת הרעיון בין ההמון העברי. כמיומה לי שלא תעוררנו היא, כי אם האורגנים והציגונים הנמוכים שתעודתם היא לבוא בדברים עם העם ולפעול עליו כי יתחבר אל הציגונים... האלה יאמר הניאם: שלא פאשניקאו שואל: מה עשה ועד הפועל? היעד אין לו אלא מה שיהנו לו, ומרת פעולתו תלוייה בכס, כל אשר אתם, הציגונים, הוסיפו כח ואומץ כן יגדלו והתעצמו גם פעלי היעד... הד"ר אביג' ביצקי מראה על חסר האנימציון באפריקא ואיזא. בנוגע לזה הנני מודיע כי בקרוב יסע הפרו"ף גוהייל למארוק, כי היהודים היושבים שם מוכשרים עתה לקבל את הרעיון הציגוני. ע"ד איזא אין אני יכול להודיע לכם מאימה, כי גם אני לא אדע את הנעשה בזה. ומה שנוגע להעדר האנימציון באונגריא, הנה כבר נסנינו לעשות מה גם בארץ זו. אני בעצמי הייתי בפסס ואספתי אספה ציונית, אבל לא אדע מה הנה הוצאות האספה. הוצאות מחשיות לא אדע". הד"ר הירצל מסעים את פעולת ועד הפועל, כי שם חסיד את לבו להחברות של חלוצי עצמות ויחן להן את תמיכתו... לאחינו באפריקא, יאמר הניאם, "שלאנו קונטרסים ציוניים בשפה הערבית, הספרדית, הצרפתית והאנגלית, ומה שנוגע להשאלה הקול-מורית, יבטיח הירצל, כי היעד הפועל לא עורר מפה, מעל הבמה, כל חשד כי נוגע הוא אף נגיעה קלה בעניינים דתיים, מעשיו ופעולותיו ודבריו אינם יכולים להיות למורת רוח להיראים. התנועה הציונית היא המרכז לכל בני ישראל ובה יכולים להתאחד כל הפלגות וכל בעלי הדעות וההשקפות, ואין אנחנו מתערכים בדברים המסורים אל הלב, ולא חוקי חקים לאיש בדברים כאלה. הנני מבקש את הציגונים לכל יאבדו את כחותיהם על דברים ועניינים פזורים ואשר ברכה בהם לאחינו. ומה היא חובתנו עתה? חובתנו היא להנך את עמנו, כי יהיה מוכשר לקבל את הארץ הבטוחה. עליו להכין את עצמו לדבר זה. ובשעה שגבוא אנחנו, היעד הפועל, ונודיע לכם כי כבר נכון הדבר פדינו ופעלנו נגמר בכי טוב, אל האסרו אז כי אתם אינכם עוד מוכנים כראוי

לזה וכי אברתם את העת על דברים של מה בכך. ואם "לע" עור לא הצליח מפעלנו בידנו, אבל עשה עשינו והשתדלנו בזה. הנני דורש מהקונגרס כי יאמץ, כי ישתלל לעזור להועד הפועל בתמיכה חמרת לשנה הבאה (כלימר: להגדיל את קצבת היעד), יען כי חובותיו התיינה להבא עוד יותר מרובות וגדולות ולמען יוכל לפעול ולעבוד כראוי". לנגד אלה הצירים חרושים כי יקבלו את חשבון הכספים של היעד-הפועל בלי בקרת ובחינה יסעון הד"ר הירצל, כי יבחרו דוקא ועד של בוחנים ומבקרים וראוי חשבון למען יבחנו כל ההשבויות כראוי ויודיע את משפטם להקונגרס.

דברי הד"ר הירצל עשו רושם גדול על חלק ידוע מהקונגרס, אולם חלק מן הצירים לא היו שבעי רצון מהדברים הסתומים ומהרמוזים של הד"ר הירצל. הוא לא באר מה היא כינתו כהונך העם ואיזה תנוך הוא דורש. בפתיחת הקונגרס דבר הירצל דברים ברורים ומפורשים, אך בתשובתו שהבאתי הוא אוחז עוד הפעם בשטתו הישנה: חצי הבטחות וכדומה.

כאשר וקרו אנשי הקונגרס על בחינה חשבון ועד הפועל, הודיע הד"ר הירצל, כי היעד הממונה על בקור החשבונות עסק בזה שבועות אחדים ויאשר ויקים את כל המספרים כמשפטם. אחר זה קבל הקונגרס פה אחד את החשבון של היעד הפועל, ולא נמצא עליו אף מערער אחד.

הד"ר הירצל מודיע מעל הבמה כי תהיה בשעה 9 בערב אספה היעד הממונה על עניני הישוב.

מר לאיונסקי מודיע מעל הבמה כי קומיסיה מיוחדת בחנה את התרעומות שנגישו על אחדים מהצירים, כי נבחרו שלא כמשפט, והמצא כי אין אף מאגדאם אחד שלא כמשפט ולשיא בקשה האגודה הציונית האנגלית עונות במקום שאינם. מכס נאדריו מודיע מעל הבמה כי מחר תהיה אספה מיוחדת לחובבי ש"ע בשעה 2 ויקראו מאמר ע"ר מצב הספרות העברית בתורה. ובזה נסגרה הישיבה השניה. R. B.

לונדון 18 אוגוסט (תלגרמה).

במשתה הערב שנעשה ביום האחרון לקונגרס היו שמונה מאות איש. המשתה היה כהדר תפארת ויעלה יפה מאד. הד"ר הירצל, נורדא וזאנגוויל נשאו על הכוס דברי ברכה נמליצים ויקרים. ועליגמאן הראה אותות חבה גדולה ויש תקוה כי יתן יד לרעיונו.

אתמול היתה אספה רבה לכל אקציונריו הבאנק. מתן הרין והחשבון של הבאנק התקבל פה אחד. היעד הבוחן את חשבונות הבאנק מצא כי הכל מתנהג בסדרים נעלים, וכל מעשי הבאנק מתאימים אל המטרה הרצויה.

על המהלכים החדשים והישנים.

(מגליון 179)
כל שפה יש לה סגנון קבוע וחוקים

שבוע ודימים מיוחד ואם יחליפים זה בזה יקלקלו את משמט, והחבל כי גם נפש הקורא שאינו מעמיק חקור הרבה ואינו יודע יריעה ברורה סגולה השפה, כמו שיבחר בתפוחי העץ או באנשים שמעמם כחפוחי אדמה או בחפוחי אדמה שיש בהם מעין מתיקות הסוכר, אע"פ שהדברים האלה בטעמם הסבכי נאכלים בהיות נפש וכמו שהחיד ימנעם אכל כן הבחן הנפש סלים וסגנון השפה שהוא קורא, וידע להבדיל בין טוב לרע, בין נאה לאינו נאה אע"פ שלא יוכל לבאר מרוע ולמה, ואין מקום לפלפל בזה במכ"ע יומי.

פתגמים וכוונות וכמויות הקוראים בקוצים את אונזי הקורא אוכל להביא למאות, אך אינני כרוכלא שאחשוב ואיוול, די לי בהמעט שהבאתי לרונמא.

כי את התנאים הראשים שהזכרתי למעלה דרשם בעלי המחלק החדש בעקבותם, לכן כשלי וכוונותם ויכשלו עוד. הנה הם אומרים, כשמעירים אותם על השגות הרבות: תעבורנה עוד שנים אחדות או תהיינה השגות האלה כליא דורדא להשפה... אולי על פי האמור: עבר אדם עברה ושנה בה הוהרה לו. אבל רבות, לא באלק רבתי! גדולים וטובים מכס כמו החכמים אב"י תבון שהעתיקי את ספריהם בשפה שאינה מהונגה אע"פ שהרמב"ם הלל את אחד מהם על העתקתו, בכל זאת לא יהללם בשום אופן כמעתיקים טובים ואע"פ שהעתיקוהם קנו להן זכות אברה בישראל ונפוצו בכל הפיצות הגולה; ורבים במהלך החדש אוחזים בכנפות כסותם ודוברים בשפתם.

ההעתיקות החדשות—אימרים בעלי המחלק החדש—לא נופלות מהעתיקות הישנות. גם זה משפט נמנה. כשקראתי לפני את הספר העיוני "פערדאן" שהעתיק בימי הר"ר ר' ישי בער, איש שלא נודע כל כך בשמו, התענגתי עליו, כי הבינותיו, והיום אני קורא העתיקות ממין זה עם החלש החדשות שהמציאו בני המחלק החדש וחי נפשי כי לא אבין לשכל מליהם. נתיי ספר נחני. הנה העתקת רמא"ל ליל שמורים, ריב משפחה או העתקת דברי ימי רוסיא להד"ר מאנדלקרן, הבה נציגם למפת ולמשל להעתיק "אפרים קוה" ונראה העתקת מי מביה, אם של הראשונים או האחרונה, אע"פ שהמעתיק את אפרים קוה כשהוא לעצמו, בלי המשענת שלקח לו מסגנון המחלק החדש, הוא מופר חיוק, ולשונו—חב חרה, שלמד שפתו לרבר כן בשעה שבני המחלק החדש היו מקופלים עוד בחותלותיהם.

בעלי המחלק החדש הביאו לנו סופרים ממחניהם שהם יהיו למפת, כי גם מהם ואילו אך מהם, תצא תורה וחסמת הלשון לנו. הראש והראשין הוא "אחד העם", אחרי יחשבו מששניחובסקי וביאליק. ואנן סו נעני אבתרייהו? אמנם כן, אחד העם הוא סופר מצוין אבל לא סופר-עם, כי אם סופר-אצילים, ר"ל הוא סופר פלוסיפי, עמוק המושג לרוב הקוראים, וכשם שאי אפשר לחשוב למשל את קאמא פ"כמע ועוד לסופרי עם, כן אין לחשוב את אחד העם לסופר עם, ולולא דמסתפינא הייתי אומר

ומשיאה, ואמרנו בלבנו אכן פנה יום, ואולם אם נשא עינינו השמימה וראינו את ראשי האלונים המופים עוד בזהב קרני השמש האחרונים, ושמתנו על רגעי האור האלה כשמת בני אדם אם יאחר אורח יקר לשבת בביתם עוד שעות מספר. או נראה את פני הטבע כלה והוא כמקבלת ברכת הפרידה מאת השמש, אורה ומננה, כבולעת ושואבת אל תוכה בכל אות נפש את ניצוצות האור האחרונים במרם יסתר. הצל הולך הלך וגדול, עדרי הצאן שבים אל מכלאותיהם, עררי בקר אל רפתיהם, וגם האדם שוב ישוב אל מעונתו, כי את החשך שנאה נפתם, אוהבים הם את הצל ומפני החשך יתבאוו.

גם המשררים הרגישו כי מתחלק מהם שכינתם בפרוש הלילה את צלו השחור, כי כבר צל יקצץ כנף רגלים וישחו כל בנות השיר, ככל בעלי כנף אשר לא יוכלו לעוף באשון לילה ואפלה.

Solet esse gravis cantantibus umbra" (*
יועמאף. אלעור דוד פ"נקעל.

(* "זוכד לל יעני רוח משררים".
Virgil, buo. X, 75.

חורש מצץ, שצלו מעין חשך ואפלה, אחד מששים בלילה; נגהות צל אהבתי, לא צל אופל וצלמות.

כן אהבתי לחסית בצל אלוני הככות אשר על יד הנחל בקצה העיר; מה נעים המראה! מי הנחל מפכים וגלילה פורשים גם הם את צלם, צל שקוף, איש על פני משנהו, מעיפי העצים מתלחשים יחד ומספרים איש באזני רעהו ספורי תונה, או מגלים זה לזה רזי עולם והמון נסתרות שמבראשית. על גזעיהם יניח אכר זקן עיף וינע את ראשו ומרחוק נרמה כי הוא מקשיב ושומע את שיחת הדקלים האלה; אולי באמת שומע הוא את שפתם ויכין לנאחזותיהם, כי זקן הוא לימים כמהם, אלוהם ומיודעם מילדותם עד היום הזה, מעפר אחד צמחו ומתלמי אדמה אחת ינקו מחיהם.

"Fortunate genex! hic inter flumina nota et fontis sacros frigus captabis opacum" (*
מקור נאמן לדמויות והלך נפש הוא מראה פני הטבע לעת ינטו צללי ערב, בהחל השמש להסתר בקצה ים, או יש אשר נרצץ ביער ועל סביבותינו אמש

(* "הלריך יסל! פה בין הנחלים מודיעין וכן מעינות מקדש קרת לל תשוב נשך"
Virgil, bucolica, georg. I, 50—51.

המשחקות שם. היא לא ידעה אז, כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי גם על חוץ לב והלך נפש יחיה האדם, וכי בשבתי כל היום סגור ומסוגר בחדר מלמדי "לבי במרחק ואנכי בסוף מערב", לבי שאף דרור ונעים זמירות צללים ואורות, לבי עורג אל המקלה הנעימה המנגנת במרחק, ונפשי יבשה אין כל, אך ארבעה קירות החדר וד' אמות של הלכה.

מראית הצללים היו לי להבחר. יש אשר התנגבתי החוצה מחדר מלמדי ואבקש צללים שאהבה נפשי, בקשתי ולא מצאתי, ואסתופף למצער בצל כיתל או בצל גדר הדחוי.

מי ימלא את הרשם הנעלה אשר עשה עלי מראה ניסת הצללים, בעבור על השמש עב קל, עננה קמנה ככה איש, הפורשת צלה כהרף עין על פני עמקים ושדי תרומות, ופני הצל בעת ההיא כפני רוח משומט המטראה עד ארגיעה ועיר מעט ואינו, והוא משומט ועובר במהירות נפלאה על פני השבילים ועל פני ריעות הרשא, עד אשר יתעלם במרחביה ובקצה השמים יסתר; ויש אשר מחנה עננות רבות כמו אלה התקבץ על פני השמים, וכאשר תעבור האחת והגלה פני השמש ובאה רעותה וקסמם, אז אם נבים אל פני השרות וראינו מחזה נפלא

צללים

תשוקתי לל. — השתנות הלללים. — נחור. — ניסת הלללים. — מלחמה שלום. — לל פרחים וטושים. — דבורה עיפה כענד תשאף לל. — לל יער. — קשעת חמה. — לל לילה. — פעולתו של המשררים.

"אל לך בני לצאת החוצה ביום זה הנוער כהנור, שבה בית וראה מנוחה כי טוב", קראה אלי אמי בראותה אותי עיוב את הבית באחר מימי הקיץ.

והיא לא ידעה את יצר לבי אז ואת התאוה העצורה כאש בעצמותי בימים ההם, הלא היא: לארואת את ההמונות השונות אשר יעשה הצל בלחמי, את היריעות מעשה מכבר ורשת אשר יפרוש על פני הארץ, את מעשה הצעצועים והתנועות השונות אשר יעשה לפי רגועות ענפי העצים ועליהם.

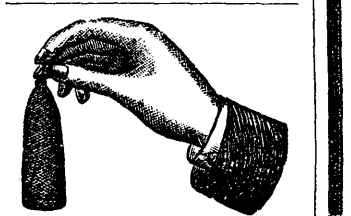
שמעתי מרחוק קול אלה ואלון מתלחשים יחד, הקשבתי שית שכלים ועשב השדה אשר יחרו ימתיקו סיר, ואחבונן אל הצללים אשר יפרשו, ואדמה בנפשי כי גם מהוך הצללים אקשיב קשב רב קשב, כי גם שם אשמע קול דברים, קול אהבה ובהגונה, ונענועי נפשות מתעלסות באהבים, ואמרו אל המקים ההוא לעמוד בתוך ולהתחבר אל הנפשות

המפורסם מו"ה שלום שניידר, פו"מ סה קראקא, שהיה חתן הגאון בעל "מנחת שלמה", כוונתו. כמקובל בקרב (בקרואקא) מלא כתוב משנת תל"ח: "הרב הגדול מו"ה ליב ר' מנחם ומשנת תר"ו — המנוח הרב מו"ה ליב ר' מנחם חתן הרה"ק מו"ה שמואל כ"ץ" (הוא הג"מ שמואל כהן אב"ד בדובנא הגלילי), ואולי "הרבנות מרת אסתר" הגלילי היא אשת הרב מו"ה ליב ר' מנחם (שהיה חתן הג"מ שמואל כהן אב"ד ק"ק דובנא). עי' "כלילת יופי" ח"ב דכ"ז ודכ"ח ע"א. קראקא. פ. ה. וועטשטיין.

חקנת עגונה
זה יותר משנה עובדי בעלי ועקב ב"ר אהרן ראובן (ראובן וויזן) אחי ואח שלוש ילדיו אשר ילדתי לו בעירום ובחוסר כל, בהיותו בשנה העברה בניואק פקדני במכתביו בפעם, ואחרי כן הוריתי אחר סוכריי אישי, כי בפעם ש"ע יצא את בניואק לשוב לרוסא ומני אז ועד עתה נסתה ממנו כל חזון. אי לאות פגועה אנו בכשתי אל אחיב רחב"ד לחוס עלי ועל עוללי הקטנים השואלים להם ואין זלזלם עלינו ולהוריתנו אם יורע למי שיהיה אוסר נמצא בעלי הגליל ותבא עליהם ברכת האשמה האובדת בעלי יחד עם בניו הקטנים. מלאכת אישי מרקע פחים (בלעכשמידע), קרמיו ממוצעת, שנתו כ"ז, והוא צולע על רגליו השמאלית, הארוכה והיא על שם הרב רבי' וקחיים שלישי"א ביעקאטערנאסלאוו.
Herr Rabbiner B. Sakheim, Ekaterinoslaw.

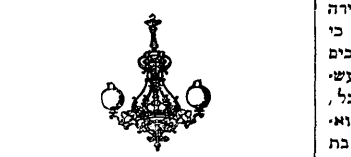
חמ"ל | ת. ז. סלאנימסקי | נ. סאמאלאו

ד"ר מ. קעניגשטיין
נאך וינער צוריקקומעם פון אויס-לאַ-דישען קליניקען נימס אן קראנקע מיט אהרע-נאזע-נאזע-אויג האל-קראנקייטען.
היילט זאיקען (פערענקען-כבר-פה). פון 8 ביז 9 אידער פריה אונ פון 4 ביז 6 נאכמיטאג.
רימארסקא 14.

גאלי-ז-ז
זשיראנאלען אין קרישטאל
פראגא אונד אין אייזען.
זאנויא זאמליקע

נאז ארבייט
אין אלטע אונ גייע הייזער.
אונד וואהנענען.

גרעסטע אויסוואהל!
אונד
אלער פיליגסטע פרייעזע!
זאנאנשטאלט

K. THURSCH
Marszałkowska № 116.
Telefon 1663.

רעאל-האנדעלסשולע נעכטס פענע
סינאט פונעם שטאט ביי פראנקפורט
גרינדליכע אויספילירען, רעליגיעזע
ערציעהונג, ווארעלליכע פערפעלעונג
פארציילענע רעסערענצען איבער גוים
מיט ערפאלג. נעמערעס דורך
Director D-r Barnass, Pfungstadt.

נור מיט עטליכע רובל
קאן יעדער מענטש ביי זיך אויסן ארש
אגוטע פרנסה אינפירענען, אויז ווי איך
גיב צו ערקלערן דורך אבריק נעגען 7
קמ' מארקע, אדרעסעס:
Barshava, Hajduky, do wostrebowania

מכיו. האומנס אין בעיר הזאת איש
שימור בפרץ לעצור בפני משובח אנשי
זרין? אי" דויכאס.
בעיר שצוצין ניכרה אגודת "נשים
רחמניות" שנועדה לתת
עזרה ליולדות עניות ולהספיק להן כל
צרכיהן. במפעל זה משהתפתח נשי מידי
העיר ונכבדיה, ברכית העניות עליהן
הבאנה. נ. ווילקאמירסקי.

הערות.
(א) מהר"י כוונתו (ס' י"ב) מזכיר את
"הרב לייזר בן הרב עברלין" בר געבורדק",
וכותב ע"ז ידועו הרה"ק ר"י כהן זקן כחמ"ו
ש"ס משמעון" (השפירא) גליון 88 ע"א,
כי ז"ל "מן" געבורדק נמוק בר "געבורדק",
אז למחוק תיבת "בר" לגמרי. אולם תס חגי
ולא אדע הנרד לחקון אז השמטת התיבה "בר",
שהיא קלת ההנחה ונלתי יתירה כלל שם במקומה.
בר געבורדק" הוא כמו "בן געבורדק" כלומר
בן העיר געבורדק, שעל שמה נקרא שם המשפחה
ג"עלכורג" עד היום הזה.

(ב) בעל המאמר "לקורות היהודים בואלין"
(השפירא) גליון 135 ע"א) הוסיף שם את
נוסח המלה של "הרבנות מרת אסתר בת הרב
הגאון מו"ה שמואל כהן אב"ד דובנא" ואמר
שם כי "אולי הוא הגאון מו"ה שמואל כהן מוילנא,
שהיה מקורס אב"ד בדובנא". אולם לא כן הדבר,
והרב הג"מ שמואל כהן אב"ד בדובנא הוא איש
אחר, מקראקא ולא מוילנא, והוא בן הרב הגביר

הר' יעקב ל"ס מקאוועל אשר בדרשהיו
הנשנות לציון עשה נפשות רבות לאגודה
אשר בעיר הזאת, וגם המהגרים האדוקים
שעמדו בצד לפעולות הציונים נחננו יד
להם. מי יח' ורבו משימים כאלה להרבות
את השלום בקרבנו ולאדר את הספירות.
ועה"פ טובי העדה.
וואלקאוויצ'י (פ' פאר). על הדרך
המובילה לעיר קונסטנצין.
חדש הקרובה אלינו קרה האסין הזה:
בעה"ב חשיב מעיר הגליל שב כליל
ל' לשבע העבר מן הכפר הוא ורעייתו,
בתו, נסתו ועוד אשה זקנה. הלילה היה
ליל חשך ואפלה, ויהי בערבם את הגשם
הנמוץ על נרד בוג, ותם העגלה הצרה
והתפך על פניה, וארבעה מן הנוסעים
נפלו המימה, ורק העגלון עם האשה
הזקנה נשארו בחיים. גויות הנפגעים
נמצאו ביום השלישי על שפת הנרד.
י. ראפאפארט.

מינסק-חדש. איש עברי הביא הלום
ביום ועש"ק העבר עגלה
מלאה פירות, ויהנפלו עליו מחזיקי גני
פרי אשר בעיר הזאת ויכיהו מכות אכזריות
עד כי נפל לארץ ויהלעף, ויחושו אנשים
העוברים לתוכם ברחוב ויקטורו ויובילוהו
אל רופא העיר לרפאות את פצעי
האנושים. כמקרה הזה קרה עוד לאיש
צעיר לימים שנועד להביא העירה פירות
מחזין לעיר והוא הצליח להביא מיד

כפוחת, ותחת אשר בראשית הוסרו
בקרן את בית האולפא חמשה עשר
נערים, הנה עתה מקשיבים לקח שמה
כחמישים נערים הרואים ברכה בלמודם,
למודי הנ"ך על הסדר, דברי הימים של
יעב"ץ; גם מורה מיוחד ילמד לחניכים
כתובה המה, חשבון ועוד. אמנם עוד
הסיונות הרבה יש למנוע במינסק; אך
קצרו ידי המנהלים לעשות תושיה מאס
אמצעים, כי הרמית החברים לא תספיקנה
לכלכלת הבית, והוצאותיו רבות. וגדולות,
ע"כ עיני המנהלים נשאות לעזרת הנריב
הר"ה עטינגער אשר ת"י נמצאה מסכת
הספך מעובדן חותנו המנוח הנריב הר"י
טולשנינסקי ז"ל לבניה בית לשם הת"ת
לזכר נשמתו. טוב היה לוא השתדלו
המנהלים להשיג את הרשיון להוציא
משוריי מכס דבשר סבים הגיון ויהיה לקרן
קמת לצרכי כלכלת המוסד ולכנינו על
אשיות חזקים.

ביום כ"ז לח' חנוכה בזה את
בית"ה לעברים שהקימו יורשי המנוח
הרנ"ש הנ"ל מעובדני. הבית בית אבנים
בנוי בדרך; שמנה מסות לחולים גם
חדר הרחצה יבצא בו. רופא העיר
מבקר את החולים יום יום. המיסר יכולכל
מעובדני של הנריב ז"ל.
א. לאנצמאן.
מעיר קאלינאווקא (פ' פאר) מביעים
חירה וברכה להמפץ

היה הרב בכל הענינים והמוסדים של
צביר, וביחוד בחנוך הבנים, שכלם גדלו
ללא תורה וללא דעת את היהדות ותולדות
ישראל, עד כי סכנה גרויה הייתה נשקפת
להיהדות, עד אשר באה הציוניות
והפיה רוח חיים, רוח עברי לאומי
בעצמות היבשות, ותחיה את הילדים,
הקטנים עם הגדולים, וכעשב הארץ ציץ
בערים מוסדות נכבדים, כמו בתי כקרא,
בתי עקר ספרים, בתי ועד למקרא פרקים
מחכמת ישראל, בתי ת"ת ועוד ומעשה
בבין התעוררות שירדו לעולם נמלה גם
עירנו חלק, ויהאספו אנשים וייסדו אגודת
ציונים, בית מקרא ספרים ומכ"ע עבריים,
ועתה עובר להוסד על ידי חברת הצדקה
שנחאשרה מטעם"מ בית ת"ת ללמד ילדים
עניים חנם אין כסף תורה וחכמת ישראל.
וכאלפים רובל כבר נאספו למטרה זו,
ועתה עומקים בחפוש מעין הגון שיתאים
לכל חקי ההיגיינא כרת הממשלה,
וכאשר ימצא יקרבנו אל המלאכה להוציא
הענין היקר הזה מכה אל הפועל, והיה
להועלת ולברכה רבה. ד. וויינער.
זאשקוב (פ' קיוב). הציונים אשר בזה
בראותם, כי נערי בני העניים
הולכים במלים גרדלים בלא חורה ור"א,
יסרו פה לפני ירחים אחרים בית ת"ת
לנערים ההם, הודות לעמל הנכבדים ה'
לייטמאן, אלנאווסקי והרמ"ש קאשניר,
מורשי הציונים, עולה המוסד הנ"ל

נייע בעוואוסטע גוטע פאפיראסען
"REWANZ"
10 שטיק 6 קאפ. 5 שטיק 3 קאפ.
עמפעהלט די מאכאס פאבריק
A. N. SZAPOSZNIKOW
אין ס'מ פעטערסבורג
צי בעקאמען אין ווארשא און איף דער פראווינץ אין אללע מאכאס-האנדלונגען.

אתרוגים, לולבים והדרים
הירט אינד לאחדים
הויפט נידערלאגע
בייר פישל זילבערגלייט,
ווארשא, פשעוואדנא שטר' 4-7 №

МЫЛОВАРЪ
Иосифъ Янколовичъ соб. д.
Г. Дубоссары Хер. губ.
מע דארף וועקן מיטעלען צום לעבן
נאר ניש זיין א מאמין בכל דבר. רק על
פ' שנים עדים יקום דבר בפרט עדות
הרבנים דעת על תום דרכי (ראה בהשפירה
124-19 № ובחמליץ 32, 38 №) כי
אני מורה להועיל פאפ' ועי' מכתבים
בכמה מלאכות עממישע, וויף, וועש-
זאנע, חעמ' קאקאט עתל א 2 רובל,
שטיינעל מאווע, וואגען שמירע, ווא-
ועלין סאכאנאט. לתשובה מארקע בת
שבע קאפ'.

אנהני הח"מ מעידים על האיש הנכבד
הנגיד הר' יוסף יאנקעלעוויטש מדינאמאר
אשר הוא מלמד להועיל את כל המלאכות
הרשומים לעיל בהמרה שולו לכל מי
שבא אליו ללמוד ולקבל סאתו את
המלאכות הגליל, ולפניו הח"מ כבר באו
אצלו אנשים ממקומות רחוקים ללמוד
אצלו המלאכות הגליל וקבלו מאתו המלאכות
הגליל באיות זמן קצר ובאו לפניו הח"מ
עם המורה שלהם הר' יוסף הגליל ופרעו
לזאת השנה לומר בספר פנים יפות
ובת"ה גדול מאד ושבתו את המורה הגליל
לפניו בבת תשבתו והאיד שהוא בעל
אמונה בזה ומשתדל באמת וצדק למסור
המלאכות לחתלמרים כפי כל הצורך וגם
עי' מכתבים שהוא מלמד שמענו וראינו
שפארים אותו כפי כל הגליל. ולראי' ביד
הר' יוסף יאנקעלעוויטש הגליל.
נאום ירוחם הכהן אבד"ק דובסאר.
ונאום שמואל כהרב ר' שמעון זיל ראבי.
נאוויטש מו"ץ בדובסאר.

בבית הכנסת הנודע דשם ברחוב
נאלעוויץ 41 יש מקומות שונים
להשכיר מחיים, בית הכנסת
פחות משנה 9-8 בערב, וכל
הרצה לכות יביא ויזכה.
גם יבוקש ש"ץ הגין ורגיל
יודע נגן על ר"הוי"ב הבע"פ.
ההוצאות לא יוחזרו.

קאמענדין פון פארו האבע איך ערעפענעם אויף ביעלאנסקא
שטראסע 18 №
אינע ארמיסטיש-פאמאנאראפישע אנשטאלט
אונטער פירסא
P. LEVIN

דא מינע אנשטאלט איזט פערועהען מיט אפארטען דער נייע
עסטען סיסטעמען נעהמע איך אונטער צו פערפעקטען אללעליי
ארבייט וועלכע גיהערען צו פאמאנאראפ'ע, וואמיט איך עמפעהלע מיך
דעם נעערהמען פובליקום.
פיר שילער ראבאט.

מודעה לחונים
למען לא יוסיפו לחונים לבא לעירני
כשטף מים בכירים ולהיות למשא
על עדהו בתקוות להספח למשרת
חזן בבית כנסתנו הגדול, חשבונו
לנחין להודיע כי כבר מסרנו את
המשרה לכהן פאר בבית מקדשני
המנוח להשי"ח הנכבד מר בנימין
אפענדק, אשר ביפי קולו ובנעים
ומירותיו, בתהלכותיו הישרים
והמוסמסם לקח את לכותונו שבי
ורכש לו אהבה ורגשות כבוד מכל
המפלגות.
ש.ח. רעניץ.
ראוונא (פ' וואהלין).

לתועלת השוחטים
יצא לאור ספר ועד חכמים על
שחיטה וטריפות ולמיתר להלל אותו
כי נשא נתן עם הגאון ר' שלמה
קלינר ז"ל ועם הגאון ר' יוסף שאול
נאמאנאזאן ז"ל. וכל מי שיחפץ
בספר הלו יוכל להשיג אצל המו"ל
ובכל בתי סת"ם ביוארשא, מחיריו 1 ר'
Благотр. С. Давидовъ, Брест-Лит.

פאבריק אויספערקייט פארטירעט בעט-
דעקעטישדעקעוועליע (עמיטאציע פלוש)
פיינסטער בעוואוסטער אייסארבייטונג.
פרייע גאנץ ערעמסט 8. W. 10, W. 8.

קויטשוק עם מיטאל
סטיטעלען פאבריק
М. КУПЕРШТОХЪ
Барнава
17. Haleska 17.
געשטעלונגען ווערדען גוט אונד זינעלע
פערפערטיגט מיט גענויע פרייוון
אגענען ווערדען נעוועט
מוסטער-בוך עם פרייווקראנט אומאונסט

בהוצאת "בני ציון" בווארשא
יצא לאור ספר
למרנז ורבנז
כולל שמה מסודרת וברורה ע"ד עבודת האומה
והציוניות השלמה.
סאה נ. סאקאלאו.
הספר הזה הוא רב הכמות והאיכות ונדרש ביופי והדר
כפארטאט גדול, ולמען ימצא לו בנקל מהלכים בקרב העם
קצבנו לו מחיר קטן
50 קאפ.
והחברות ציוניות הקונות מעשרה אכסספליים ומעלה
מקבלות ראבאט 30%.
יש להשיג את הספר גם בבירכה מהודרה במחיר 80
ק'. המקחים בלי המשלוח.
המסכר הראשי הוא בבית מסחר הספרים של לעווין-
עפשטיין, ווארשא, נענשא 5, ואצל החברות "אחיאסף"
ו"תושיה" בכל בתי מסה"ס, ובבית מערכת הצפירה.

ישמעו רחוקים ויבואו כי עת להננה כי בא מועד
LONDON
FRANKEL'S HOTEL & RESTAURANT
25 Osborn St. Whitech. pel London E
Telegraphic Address FRANCELHO LONDON.
אנשטענדיגע שטייגע-צימער אינ ריכטיגע גוטע שפייזען צו
יערער צייט, שעהנע ארענטליכע בעקוועמע שלאף-צימער צו
זעהער מאסיגע פרייווען. רייזענרע נאך סאוטה אפריקא ווערדען
אכעווארשטע אין די לאנדאנער סטאציאן ווען זיי גינגסט פא-
הער שרייבען אדער מעלעגראפירען צו **Francelho London**.
שי"ס קארטען ביי די בעסטע שטעללדראמפפערס ווערדען בעזארגט,
אינד בענלייטעט ביי צום באגנהאף.
אויסקונפט אין געשעפטס אנגעלענענהייט ווערדען בעסטענס
בעזארגט.

M. KPOHE
פאבריק פון פערשידענע גאלדענע קעמען פיר
העררען אונד ראמען, נייעסטע פאסאנען וואס נור
גיבט; אויך גיבט אן בעשטעלונגען זא ווי איבער-
ארבייטען פאן אלטע אויף נייע פאסאנען.
נאראמירט פיר דאס גאלד פראבע 56.
מ. קראנע
ווארשא, פארויא 5 № וואהננג 8.

И. ПИКЪ,
Названия № 35, въ Варшавѣ.
עמפעהלט צו פאבריקס פרייווען ברוכבענדער עלעקטרא-גאלוואנישע,
וועלכע היילען גרינדליך נאך קורצען געבוירן, לייכענדער, בויכענדער פיר
פרווען, עלאסטישע זאקען פיר געשוואלענע פיס, בריללען מיט בעליגשע גלעזער
וועלכע שטערקען די אויגען, אויך פערשידענע כירורגישע אונד אפטישע געגענ-
שטענדע פיר קראנקע. ברוכבענדער ווערדען צו-געמאכט דורך איינען ספעציאליסטען.
עס ווירד אנגענומען פערשידענע עלעקטרושע גלאקען ארבייט נייע און פאזיציעס.